

Temat : **Kształtowanie się zachodniej i południowej granicy Polski. Rządy parlamentarne .**

Na dzisiejszej lekcji dowiesz się o ustaleniu północnej , zachodniej i południowej granicy Polski oraz o rządach w Polsce w latach 1919-1926.

W zrozumieniu wiadomości pomoże tekst na str 230-239 który proszę przeczytać oraz poniższa notatka.

Na północy Polsce decyzją traktatu pokojowego w **Wersalu 28 czerwca 1919** roku Polsce przyznano **Pomorze Gdańska lecz bez Gdańska , Malborka, Elbląga**. Polska uzyskała dostęp do morza- 140 km wybrzeża/niewiele/ patrz mapka str 231/.

Gdańsk został Wolnym Miastem Gdańskim- pod zarządem **Ligi Narodów**- nie został włączony do Polski. W mieście tym mieszkało dużo Niemców którzy nie chcieli aby to miasto należało do Polski.

Na Warmii , Mazurach i Powiślu odbył się 11 lipca 1920 roku plebiscyt czyli powszechne głosowanie ludności zamieszkującej te ziemie czy chce zamieszkać w Polsce czy Niemczech .Ludność w większości opowiedziała się za przyłączeniem tych ziem do Niemiec w związku z tym ziemie te włączono do Niemiec – tylko kilkanaście wsi do Polski.

O przynależności Wielkopolski do Polski zdecydowało zwycięskie powstanie wielkopolskie które wybuchło 27grudnia 1918 roku w Poznaniu- dzień wcześniej do Poznania przybył wybitny pianista i polityk **Ignacy Jan Paderewski- kiedy Polacy wywiesili biało czerwone flagi Niemcy zaczęli je niszczyć** ,oraz ostrzeliwać siedzibę polskich władz , Polacy chwycili za broń. Doszło do ciężkich walk z Niemcami które trwały do lutego 1919 roku. Polacy zajęli Poznań i prawie całą Wielkopolskę-ostatecznie **Wielkopolska wróciła do Polski na mocy traktatu wersalskiego**./mapka str 231/

Na Górnym Śląsku wielu Ślązaków czuło się Polakami , chcieli aby Górny Śląsk z kopalniami i hutami należał do Polski – czemu sprzeciwiali się Niemcy , dlatego też podczas obrad traktatu wersalskiego państwa zwycięskie w tym Francja i Wielka Brytania zdecydowały że o przynależności Górnego Śląska do Polski lub Niemiec zdecyduje plebiscyt – w plebiscycie miała prawo uczestniczyć każda osoba urodzona na Górnym Śląsku.

20 marca 1921 roku odbył się plebiscyt – zakończył się sukcesem Niemców chociaż za przynależnością do Polski opowiedziało się 500 tysięcy osób.

W latach 1919 -1921 – miały miejsce **trzy powstania śląskie** w których Ślązacy walczyli o przyłączenie Górnego Śląska go Polski :

I powstanie 16 VIII 1919 – trwało 10 dni – niepowodzenie powstańców

II powstanie 19 VIII 1920- trwało kilka dni – niepowodzenie powstańców

III powstanie wybuchło z 2 na 3 maja 1921 roku – trwało do czerwca 1921 roku – przywódca

Wojciech Korfanty- najkrwawsze walki z Niemcami o Górę Św Anny.

Po III powstaniu śląskim Rada Ambasadorów złożona z przedstawicieli Francji ,Anglii , Japonii Włoch w październiku 1921 roku przyznała Polsce 1/3 Górnego Śląska z Katowicami – było tam najwięcej kopalń i hut.

Na południu Polski wybuchł konflikt zbrojny pomiędzy Czechosłowacją a Polską o Śląsk Cieszyński. Czesi wykorzystując trudną sytuację Polski – rozpoczęli działania zbrojne – chcąc przyłączyć to terytorium do swojego kraju. Wojska czeskie doszły aż do Skoczowa gdzie zostały zatrzymane.

28 lipca 1920 roku Rada Ambasadorów przyznała Czechosłowacji 57% Śląska Cieszyńskiego oraz większość ziem na Spiszu i Orawie.

Okres kiedy granice całkowicie zostały wytyczone trwał prawie 5 lat . W roku 1939 II Rzeczpospolita miała obszar 389 720 km².

W II Rzeczpospolitej było 16 województw.

Pierwsze wybory do Sejmu odbyły się 26 stycznia 1919 roku.- Sejm Ustawodawczy.

20 lutego 1919 – Sejm uchwalił małą konstytucję- obowiązywała ona do 17 marca 1921 roku kiedy to sejm ustawodawczy uchwalił konstytucję marcową.

Konstytucja marcowa określała Polskę jako kraj demokratyczny , gdzie mogą działać różne partie polityczne , podział na władzę ustawodawczą – sejm i senat , wykonawczą rząd i prezydent oraz sędziowską. Konstytucja gwarantowała wolność sumienia i wyznania , równouprawnienie kobiet i mężczyzn , własność prywatną.

Partie polityczne działające w Polsce w latach 1919-1926 : Polska Partia Socjalistyczna ,PSL- Piast , PSL-Wyzwolenie ,Chrześcijańska Demokracja , Narodowa Demokracja , Ruch Narodowo Radykalny,

Często nielegalna Komunistyczna Partia Polski.

Sławni przywódcy partii PSL – Piast -Wicenty Witos , Narodowa Demokracja- Roman Dmowski

Chrześcijańska Demokracja – Wojciech Korfanty.

W latach 1922-1939 w Polsce było trzech prezydentów-Gabriel Narutowicz – zamordowany po kilku dniach , Stanisław Wojciechowski – podał się do dymisji w roku 1926 oraz Ignacy Mościcki.

W latach 1919-1926 władzę sprawowało 13 rządów.

Częste zmiany rządów liczne afery skandale ,powodowały brak zaufania do osób sprawujących władzę , w kraju panował kryzys gospodarczy , panowała bieda i bezrobocie.

Jedynym wyjątkiem był rząd Władysława Grabskiego (XII 1923-XI1925) który powstrzymał **hiperinflację** –spadek wartości pieniądza- **markę polską zastąpił złotówką.**

W tym czasie Niemcy zaprzestali kupować polski węgiel oraz wprowadzili na polskie towary wysokie cła, a Rosjanie wysyłali dywersantów którzy napadali na polskie pociągi i urzędy na wschodzie kraju.

Zadanie str 239 ćw 1 i 2 powodzenia